

РЕЦЕНЗІЯ

**НА КНИГУ (АРХЕОГРАФІЧНЕ ВИДАННЯ) «ЧУМАКИ.
СТУДІЇ З ІСТОРІЇ ТА ІСТОРІОГРАФІЇ» (РЕД. КОЛЕГІЯ: В. АНДРЕЄВ,
С. АНДРЕЄВА, С. БІЛІВНЕНКО, Р. ДОДОНОВ, С. ТЕЛЮПА).
КИЇВ: ВИД-ВО «КРОК», 2024**

Книга «Чумаки. Студії з історії та історіографії», наскільки відомо, є доволі давнім задумом, який з різних причин не вдалося реалізувати десять років тому. Автором ідеї та керівником цього наукового проекту є доктор історичних наук, професор В. М. Андреев, який започаткував дослідження інтелектуальної біографії Віктора Петрова (1894–1969), зокрема його наукової діяльності в Етнографічній комісії при ВУАН. У 2012 році побачила світ збірка «Дніпровські лоцмани: нариси з історії та історіографії» / Андреев В., Білівненко С., Белов О. та ін. Херсон: Вид-во ВНЗ «ХДМІ», 2012. 352 с. Підготовлене археографічне видання є логічним продовженням справи вивчення наукового доробку Етнографічної комісії, зокрема історії її масштабного проекту дослідження виробничих об'єднань в Україні.

Структурно книга складається з трьох частин: вступного слова директора НДІ українознавства КНУ імені Тараса Шевченка, доктора філософських наук, професора Р. О. Додонова, передмови В. М. Андреева та власне археографічного дослідження «Етнографічна комісія при ВУАН під керівництвом Віктора Петрова: науково-дослідний проект вивчення чумацтва» проф. В. М. Андреева та доц. С. С. Андреевої.

Друга частина фактично є перевиданням маловідомої, але вкрай важливої праці «Чумаки» українських учених-членів Етнографічної комісії ВУАН, яка побачила світ у 1931 році під

редакцією науковців А. Лободи та В. Білого. Це дослідження свого часу з ідеологічних та політичних причин було фактично вилучено з наукового обігу та незаслужено забуто. Разом з тим і до сьогодні воно залишається одним з найбільш повних колективних досліджень історії чумацтва та має непересічне значення для подальшого вивчення історії та культури України.

Третя частина книги містить раніше неопубліковані джерела з історії чумацтва. Ці документи зберігаються в Наукових архівних фондах рукописів

та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського НАН України (Київ). Вони представлені дослідженнями Н. Малечі «Чумаки» та В. Білого «Матеріали до чумацької демонології», а також кресленням чумацького воза студента Санкт-Петербурзького університету Є. Артюхова, малюнками талановитого українського митця К. Терещенка (його ім'я не було зазначено в документах й ідентифікувати його авторство упорядникам вдалося в процесі підготовки видання до друку). З огляду на те, що практично всі члени Етнографічної комісії ВУАН у 30-ті роки минулого століття зазнали репресій, їхній доробок не мав перспектив бути опублікованим за радянських часів. Віднайдення названих джерел в архівах, безперечно, збільшує

наукову вагу книги, що рецензується.

Збірка рекомендована до друку вченою радою Науково-дослідного інституту українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Видання буде корисним не лише фахівцям з історії, етнології, культурології та фольклористики, а й широкому колу читачів, які цікавляться українською історією та культурою, й може прислужитися для популяризації знань про минуле України.

Володимир МІЛЬЧЕВ

orcid.org/ 0000-0003-4432-3322

доктор історичних наук, професор,
декан факультету історії
та міжнародних відносин
Запорізького національного
університету українознавства